L'Estiuada

PERIODICH D' INFORMACIO COMARCAL

Sortirá cada divendres durant l' estiu ✻ Redacció y Administració: CARRER DE VICH NUM. 9

Any I | Sant Hilari Sacalm, 25 Juliol de 1908 | Núm. 5

QUE S' ACABI

Els diaris madrilenys no poden capir l' importancia de la Solidaritat, per aixó criden y esvaloten.

Trasmeten en les seves planes, remors de tempesta, noticies de conjura y pròxims alsaments... de paraula.

Ells necesiten com els ceguets pobres, les almoynes dels lliberals, volen empleos, cesanties, tot lo qu' en Espanya constitueix la forsa dels goberns turnants.

Y cridem sempre, no paran may de baladrejar, impotents per tot, clamen a favor de *la integridad de la patria*, fentla servir de cobertora a les seves concupiscencies, a la seva política mesquina per assegurar el pá de cada día.

Saben atacar els *paños* de Sabadell, lo mateix que censurar *ab indignació* acords patriótichs d' Ajuntaments cataláns. Claven les seves urpes venenoses a n'en Maura perque fa un progecte de mancomunitat catalana ab infinitat de *distingos*, tot per la por al separatisme, al *papu*...

L' avens, la cultura y l' esperit patriótich de Catalunya, els tortura l' ánima, els afebleix fortament, per aixó encare no tenen una petita excusa un petit motíu, llensen el seu fel, tota la seva rabia catalonófoba en els seus escrits en forma d' esquellots patrioters.

Fins de baix en baix han temptat de declararnos el *boycottage*... Fa riure!

Els lladruchs dels gossos de la *Puerta del Sol*, no fan cap efecte a Catalunya.

Sabém ab qui tractém. Si en Maura els deixés acostar a la menjadora, segurament callarían y deixarían d' entonar desaforadament la *Marcha de Cádiz*.

Avensa serenament la nostra Catalunya fent cas omís dels insults que li dirigeixen els vetlladors del sepulcre del Cid.

Don Clodoaldo es ben mort, no cal que provin de ressucitarlo, ab els cants dels tótils.

ELS PASSIVISTES

Es en els pobles (1), ahont més abunda aquesta rassa d' homes carregats de *bons-intents* (?) peró que may els portan a la práctica.

Tot ho troban mal fet, tot ho critican, peró ells may fan res, per la por a la crítica dels altres. Van guiats per son passivisme mortal que 'ls porta al aborriment de sí mateixos, y es deixen arrastrar per la corrent, aqueixa corrent corruptora del passivisme que condueix al extrém del egoisme més selvatge y degradat.

Y lo qu' es més trist que d' aquest mal comensa a patirne la nostra joventut, qu' en els paíssos més civilisats del mon dirigeix tots els moviments; aquesta joventut qu' en totes les ciutats d' Europa es la forsa del present y l' esperansa del avenir, aquí, en els pobles de Catalunya fa pena 'l dirho s' es entregada al passivisme més aclaparador.

Al jovent d' aqui, excepció d' una petita y honrosa minoría, no n' hi parleu de nacionalisme, de música, de literatura, d' art, perque os fará pena... No 'n sab res!

Ni tan sols podeu parlarli de política, perque no llegeix la prempsa.

Me dol confessarho, la vritat, peró tinch de dir que la joventut nostra, ha emprés el camí de la propia degeneració.

... . Eus-aquí hont hem anat a parar, al abandonar els nacionalistes, bona part dels procediments de l' honorable *Unió Catalanista!* Eus-aquí com encare que 's conseguís l' autonomía de Catalunya no sabríam guardarla, perqué no l' estimaríem en lo que val.

La feyna dels verdaders nacionalistes es: «educar al poble, fent homes concients dels seus drets y devers» que si en bona hora tots els catalanistes haguessin fet aquesta feyna, be 'n sería més d' hermós aquest moviment de germanor catalana; be 'n sería més de planer el camí per anar a la lliberació de la Patria nostra.

Quant cert es que 'ls pobles tenen el gobern que 's meréixen. Potser allavors no seríam tant

(1) Me refereixo sols als pobles de la comarca.

atesos pels goberns, peró Catalunya podría dir lo d' en Pujulá y Vallés: *fins entre cadenes me sento lliure,* y ho podría dir ben satisfeta, perqué... ¡ditxós el día que tots els catalans serán ben catalans y concients dels seus drets!

JOSEPH CLOPÉS Y SUREDA

GLOSANT....

Me sento tota commosa al retrobarme en aquest encantat recó de montanyes. Sant Hilari..! la Font picant! si me 'n venen de recorts! Prou volía veurer de recuperar la cambreta que mira a la riera, pero no he estat sortosa y 'm toca ocuparne una altre si bé més espayosa no tant pintoresca. De bon dematí ja m' hi venía a desvetllar el rossinyol posat dalt d' un fatx corpulent, quina socalada guarda encare unes inicials entrellaçades; y jo tota amatenta deixava l' escalforeta del llit pera omplirme del oreig matinal tot plé de perfúm de les boscuries. Apenes si me 'n movía de la meva cambreta.

Aquest any me llevo sense la grata companyia del trobador dels boscos, y si vull sentir ses passades me cal allunyarme cap a la voreta del riu y somniar al ayre lliure, sens que 'm puga lliurar de les mirades de tantes altres companyes de balneari que matan horrorosament les hores y 'ls dies ab frevolitats enutjoses. Jo no comprench pas com els pot agradar aquesta vida sense fruyts pera l' esperit. Elles sols gosen sentintse inflar per onades de vanitat.

Pro també sé que 'm planyen moltes amigues, que com elles se diverteixen; car no poden compendrer com la soletat m' atrau tant. ¡Tant dolça qu' es la soletat! Ab quin gust m' hi saturava en aquella meva cambreta llegint les págines brillants de la incomparable *Solitut*, la novela de la més incomparable, encare, Victor Catalá. Enguany si que per les lectures poch podré gosar en aquesta cambra. més espayosa, sí, pro no tant pintoresca. Potser será apropósit pera llegirhi aqueixa noveleta d' En Francés: *Mientras las horas duermen....* Qué será aixó? Per are dormen les hores en aquest clos de pau. Ja 's despertará l' esperit en l' esbarjo de Natura tant florida, tant espléndida.

M' adono qu' estich trista y ho encomano al paper, y per cert, que no es aquest el motiu que m' ha fet agafar la ploma. Precisament vull a observar y parlar del ambent que 'm rodeja. Veig unes coses per aquí entre les estiuejantes que valen la pena d' apuntarles com a modelo de frevolitat y tontería. Res: m' he adonat que feya temps no corría la ploma y bé puch aprofitar l' ocasió de sortir ESTIUADA pera renovar les aficions. Que 'm perdoni 'l Director si no hi poso mon nom, car podría durme disgustos. Sovintejaré mes impresions. Per are vagi aquest preludi. Encar hi restaré forces díes al Establiment.

SHARA....

DEL LLIBRE «BRANQUES Y FULLES.»

Per mirar si t' hi oviro
cada nit guayto el cel blau;
d' una a una les estrelles
els meus ulls van repassant.
El teu front de verge pura
ab corona nuvial,
Amor meu, si 'l pogués veurer!
si 'l pogués torná a mirar!

—

Quant t' anyoren les cardines,
no 't hauré jo d' anyorar?
quan les flors totes te ploren,
no t' hauré jo de plorar?
Sense tu qu' eres ma vida,
resto branca esmortuida...
fins so soca denarida
que l' hivern va corgelar.

MARIA DE SOLTERRA

Tasta Olletes

II

LA PARADA

En el trajecte d' Hostalrich a Sant Hilari, y aproximadament a igual distancia d' abdós pobles, s' aixeca l' ombrívol casaliu d' Arbucies, on la diligencia para uns quants minuts pera cambiar tiro y procurar algun esbarjo al cruixit viatger.

En Arbucies, donchs, y en el brancal del esmentat portalás enfront del quin la diligencia acabava d' aturarse, m' estava jo assegut esperant el moment de rependre 'l viatge, quan, desenganxat ja 'l suorós bestiar que fins allí 'ns havia conduit, vaig veure desfilar per davant meu vuit mules ab l' esquilada esquena espurnada de nafres y els punxaguts ilíachs a flor de pell.

Dues d' elles, emperó, se distingien de les demés per ses formes menys cantelludes, el pelatge mès llustrós, y sobre tót per una folgada mosquera de xarxa que, tapantlos a tall de filat l' inmaculada esquena, els penjava per tot vol en forma de sarrell.

Sospitant la causa d' aquella distinció, li vareig preguntar al matalot que les menava:

—Són guites aquestes mules?

—Oy tal! No s' hi atansi pas,—responguè l' interrogat, que, mastegant un grumollós escanyapits, la tinyosa gorra al clatell y la blava y esquifida blusa nuada a ratlla de ventre, creuá pel meu davant ab trajos de perdona-vides.

—Són guites!—vareig repetir entre dents. Y descabdellant en mon cervell l' accidentada historia de ma vida, fins me semblà sentir en la nafrada esquena lo coent segell de les xurriaques ab que 'l món sol flagellar als que arroceguém el carro ab bona fe.

—Tot perqué són guites!—torno a butzinar. Y eixa desconsoladora idea se m' encrostá de tal modo en el magí, que al entrar de nou a la diligencia no vaig poder menys de dirli al meu company ab tó resolt y convençut:

—Desenganyi 's, Sr. Velazquez: si vol ser considerat, si vol gaudir d' un benestar relatiu en aquest món d'iniquitats, cregui 'm... *tiri cósses.*—

El Sr. Velazquez em mirá tot sorprés, ab els ulls oberts com taronjes; y no trobant en son cap la verdadera clau d' un concell tan expressiu, determinà esclafir una rialla pera dissimular sa falta de comprensió.

D.

PELS COMPANYS CONDEMPNATS

L' ESTIUADA responent als sentiments de germanor que deuen regnar sempre entre 'ls bons cataláns, y molt mes quan germans nostres en ideals sofreixen persecussió per son amor a la Patria, obra una soscripció pera endolcir el calvari que sofreixen fa temps el companys de *Metralla* Srs. Llangort y Quintana.

Llista (continuació) Ramón Bosch 1 peseta, Joan Fauria 1, Manel Planas 1, Josep Clopés 1, Salvador Vergés 1. Josep Querol 0'50, un nacionalista hilariench 0'25, N. R. 0'25, Josep Ximeno y Planas 1, J. P. 0'50.

Total, 22 pessetes.

NOTICIES D' EN SERRALLONGA

«A la historia de sucesos pasados debe necesariamente preceder la autenticidad de los documentos para comprobación de la verdad.»

(*Campmany—Mem. hist.—4*)

«La narración sin prueba al canto en cosas de antigüedad remota, no merece ser creida.»

(*Villanueva-Viaje lit. Vol. 8. pag. 99*)

Juan de Serrallonga no era por cierto un hombre vulgar. Por su cuna era noble, pues descendía de casa solariega en Carós y hasta su padre inclusive no se tiene memoria de que individuo alguno de la familia hubiese manchado su escudo, que contenía sobre campo de oro de un castillo azur, media puerta de plaza cerrada, y por la otra medio asomando un león de oro. Conste además que Gilaberto ó Gisbert Serrallonga se distinguió en las guerras que Vifredo el Velloso hizo á los moros de Cataluña. Su nobleza era por lo tanto, mucha y antigua.

(*Prisiones de Europa—Tom. 2, p. 757.*)

Serrallonga nunca dejó de ser un hombre vulgar—nada le distingue del común de los hombres de su condición, humildemente criado..... aun olvidando sus innumerables crímenes, no tiene calidad, ni circunstancia alguna que lo recomiende. Fué la última luz, el postrer resíduo del bandolerismo, y en sus últimos tiempos era un ladrón común, que comprometido por sus atrocidades, y acostumbrado á la vida aventurera, va como fugitivo sin cuadrilla, sin compañeros, pordioseando por las casas solares, y apelando para vivir á la antigua amistad de sus dueños.»

Heuse açi dos retratos que ningú diría que fossen d' una mateixa persona. El reproduhit per la feconda imaginació de D. Victor Balaguer, o sía per fotografíes de *Prisiones de Europa*, no toca en lloch; lo mateix podía dedicarlo a n' en Serrallonga que al hèroe de son drama *Pepin el jorobado*. El traçat per D. Joan Cortada com está calcat sobre l' últim procés instruhit a Barcelona contra 'l famós bandoler de les Guilleries, per força ha de tenir certa semblansa ab l' original.

Sense perdre de vista les máximes den Campmany y den Villanueva, podem asegurar per endevant qu' en Serrallonga no heretá ni obtinguè jamay els titols de noblesa que li atribueix en Balaguer, ni era de condició tant miserable com suposa 'l Senyor Cortada. Afortunadament, l' arxiu parroquial de Viladrau, malgrat la suquerrimada que sofrí durant la Guerra de l' Independencia, segons una nota en el mateix arxiu guardada conserva encara prou documents per posar en clar la verdadera filiació del esmentat subjecte y la posició que ocupaven sos pares, els amos del Mas Sala, avuy propietat de D. Jacinto Bofill, de Barcelona.

RAMÓN CORBELLA PBRE.

(*Seguirá*)

NOVES

Firmada per nombrosos vehins, s' ha presentat al Ajuntament, una solicitut demanant qu' es dediqui un carrer a n' en Joseph Gravalosa, metje establert d' aquesta vila, el primer que receptá ab éxit les nostres aygues minerals.

Divendres se celebraren els examens en les escoles públiques oficials.

Hi assistí la Junta local d' instrucció, quedant altament complascuda del trevall exemplar d' abdues escoles.

Ens plau anosaltres que hi assistirem, donar la més coral y entusiasta enhorabona al senyor mestre y mestra D. Antoni Montañola y donya Agna Matabosch, que manifestaren evidentment el zel y labor grans, que presidiren a ses ensenyanses, durant el prop-passat curs.

El Director general del Deute públich, ha concedit torn a la reclamació feta pel nostre Ajuntament, perque se l' indemnisi de la venda dels bens que s' incautá l' Estat en virtut de les lleys desamortizadores, que sumen una pila de mils pessetes.

Arriben cada día més passatjers. El poble presenta l' animació d' una ciutat en petit.

Una llista completa de tots els forasters resultaría interminable y dificil de fer.

Apuntarém tant sols els noms qu' en aquets moments recordém: Parera, Joan Amat, Lopez, Carles Martinez, Donya Conxa Maseras y la seva neboda senyoreta Amelia de La Cerda, D. Carles de Fontcuberta, Vda. de Perez, familia Setmenat, alguns més... si: D. Joan Coll y Pujol, Carles Papirer, Sindreu, Serra, Borrás, Augé, Joan Arch, Heribert Veciana, Rius, Castelló, Maurí, Iborra, Vergés y altres, molts altres, que 'ns dol no recordar.

Tal com crevem, també s' ha iluminat ab una farola eléctrica, la plassa de l' Iglesia.

Hem donat un altre pas en el camí de nostre millorament. Vegin la carta que a continuació copiém, del Director general d' Obres públiques, al nostre diputat:

« *Sr. D. Juan Ventosa: Mi querido amigo: Tengo el gusto de participar á V. que han sido firmadas las órdenes mandando librar 3.705 pesetas, resto del presupuesto de gastos para verificar el replanteo de la carretera de Angeles a la provincial de Vich, que con tanto interés me tenia recomendada.*

» *Suyo affmo. amigo, etc....*»

La nostra enhorabona al Sr. Ventosa, per aquest pas importantíssim per Sant Hilari.

Aquest any la cullida de les patates, una de les produccions de més renóm d' aquesta comarca, se presenta abundantíssima.

Les vinyes també van molt bé, no presentant els ceps cap malura de les que tan sovintegen.

Les *Hermanas Carmelitas* celebraren molt solemnialment la festa del Carme.

Hi hagué ofici ab acompanyament d' harmonium, pronunciant el panegirich a la Verge un Pare Jesuita. A la tarde 's cantá un hermós trissagí per el chor de filles de Maria.

La Diputació de Barcelona va aprovar el dictamen sobre una proposició encaminada a poguer redimir de quintes a tots els minyons de la *provincia*.

El Sr. A bó indicá la conveniencia de ferla extensiva a tots els minyons de Catalunya; fent notar que l' import anyal sería de 2.400,000 pessetes.

Ab un import de 37'33 pessetes a cada varó que nasqués, podría pagarse la quinta a tots els que arriben a l' edat en que s' hi entra.

Convindría que 's portés a cap aquesta proposició, que constituiex un dels punts mes primordials del credo catalanista.

En la plassa del park del Hotel Martin s' hi ha instalat un saló de tir.

Matadero: Número de xays sacrificats durant la setmana passada, 90, badelles 9.

—*Carniceria d' en Ramón Comas Xandri. Xays y badelles del país.* Instalada en les *casillas* del Ayuntament.

Preus módichs.

Hem rebut la visita dels periodichs. *Joventut* de Sitges, *La Regeneración* de Gerona, *Vida Llevantina*, *El Deber* d' Olot y *La Veu de la Comarca*, de Tortosa.

Imp. Vda. D. Casanovas, Ronda S. Pablo, 67. = Barcelona

La Fonda de
Pasqual Portabella
ha sigut objecte d' importants
reformes
Preus per día 5'50 y 6 pessetes
CARRER DE VICH, NÚM, 8

DIUMENGE
S' OBRA AL PÚBLICH EL
SALÓ DE BARBERÍA
D' EN
RAMON CASALS
HIGIENE Y PERFECCIÓ
CARRER DE LA CARRETERA